

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' **1**
ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς
τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ **2**
πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας:¹ χάρις **3**
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν **4**
ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται² ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστώτος³ αἰῶνος
πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν:
ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. **5**

Θαυμάζω ὅτι οὕτως⁴ ταχέως⁵ μετατίθεσθε⁶ ἀπὸ τοῦ **6**
καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον
εὐαγγέλιον: ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές εἰσιν οἱ **7**
ταράσσοντες⁷ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι⁸ τὸ

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρέω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ οὕτως, thus, so. ⁵ ταχέως, quickly, soon. ⁶ μετατίθω, transfer, change. ⁷ ταράσσω, trouble, agitate. ⁸ μεταστρέφω, change, turn (about).

εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ 8
 ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ
 εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα¹ ἔστω. Ὡς 9
 προειρήκαμεν,² καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς
 εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα¹ ἔστω. 10
 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ
 ἀνθρώποις ἀρέσκειν;³ Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον,³
 χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ 11
 εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον.
 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε 12
 ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως⁴ Ἰησοῦ χριστοῦ. 13
 Ἐκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν⁵ ποτε ἐν τῷ
 Ἰουδαϊσμῷ,⁶ ὅτι καθ' ὑπερβολὴν⁷ ἐδίωκον τὴν
 ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁸ αὐτήν: καὶ 14
 προέκοπτον⁹ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁶ ὑπὲρ πολλοὺς

¹ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ² προλέγω, say beforehand, forewarn. ³ ἀρέσκω, please, serve. ⁴ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁵ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁶ Ἰουδαϊσμός, οὗ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁷ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁸ πορθέω, destroy, lay waste. ⁹ προκόπτω, proceed, advance.

συνηλικιώτας¹ ἐν τῷ γενεῖ² μου, περισσοτέρως³
 ζηλωτῆς⁴ ὑπάρχων τῶν πατρικῶν⁵ μου παραδόσεων.⁶ 15
 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν⁷ ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας⁸ με ἐκ κοιλίας⁹
 μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 16
 ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι
 αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην¹⁰
 σαρκὶ καὶ αἵματι: οὐδὲ ἀνῆλθον¹¹ εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς 17
 τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς
 Ἀραβίαν,¹² καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.¹³

Ἐπειτα¹⁴ μετὰ ἑτὴ τρία ἀνῆλθον¹¹ εἰς Ἱεροσόλυμα 18
 ἱστορήσαι¹⁵ Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα¹⁶ πρὸς αὐτὸν
 ἡμέρας δεκαπέντε.¹⁷ Ἄτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ 19
 εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ 20
 γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.¹⁸ 21
 Ἐπειτα¹⁴ ἦλθον εἰς τὰ κλίματα¹⁹ τῆς Συρίας²⁰ καὶ τῆς

¹ συνηλικιώτης, ου, ὁ, contemporary, one of the same age. ² γένος, ους, τό, race, kind. ³ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ⁴ ζηλωτής, οὔ, ὁ, Zealot, zealot. ⁵ πατρικός, ancestral, paternal. ⁶ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ⁸ ἀφορίζω, separate, set apart. ⁹ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁰ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ¹¹ ἀνέρχομαι, go up, come up. ¹² Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ¹³ Δαμασκός, οὔ, ἡ, Damascus. ¹⁴ ἔπειτα, then, after this. ¹⁵ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ¹⁶ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁷ δεκαπέντε, fifteen, 15. ¹⁸ ψεύδομαι, lie. ¹⁹ κλίμα, τος, τό, region, territory. ²⁰ Συρία, ας, ἡ, Syria.

Κιλικίας.¹ Ἦμην δὲ ἀγνοούμενος² τῷ προσώπῳ ταῖς 22
 ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ 23
 ἀκούοντες ἤσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν
 εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει.³ Καὶ 24
 ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

Ἐπειτα⁴ διὰ δεκατεσσάρων⁵ ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς 2
 Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν⁶ καὶ
 Τίτον:⁷ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,⁸ καὶ ἀνεθέμην⁹ 2
 αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ'
 ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹⁰ εἰς κενὸν¹¹ τρέχω¹² ἢ
 ἔδραμον.¹³ Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος⁷ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, 3
 ἠναγκάσθη¹⁴ περιτμηθῆναι:¹⁵ διὰ δὲ τοὺς 4
 παρεισάκτους¹⁶ ψευδαδέλφους,¹⁷ οἵτινες παρεισῆλθον
 κατασκοπῆσαι¹⁹ τὴν ἐλευθερίαν²⁰ ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν
 χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται:²¹ οἷς οὐδὲ 5

¹ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ² ἀγνοέω, not know, be unaware. ³ πορθέω, destroy, lay waste. ⁴ ἔπειτα, then, after this. ⁵ δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ⁶ συμπαραλαμβάνω, take along with. ⁷ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ⁸ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁹ ἀνατίθημι, set forth, declare. ¹⁰ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹¹ κενός, empty, vain. ¹² τρέχω, I run. ¹³ τρέχω, run, exercise myself. ¹⁴ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁵ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹⁶ παρεισάκτος, secretly brought in. ¹⁷ ψευδάδελφος, ου, ὁ, false brother. ¹⁸ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ¹⁹ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ²⁰ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²¹ καταδουλόω, enslave.

πρὸς ὥραν εἴξαμεν¹ τῇ ὑποταγῇ,² ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ
 εὐαγγελίου διαμείνῃ³ πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν 6
 δοκούντων εἶναί τι – ὅποιοί⁴ ποτε ἦσαν οὐδέν μοι
 διαφέρει:⁵ πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει –
 ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδέν προσανέθεντο:⁶ ἀλλὰ 7
 τοῦναντίον,⁷ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον
 τῆς ἀκροβυστίας,⁸ καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς – ὁ 8
 γὰρ ἐνεργήσας⁹ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν¹⁰ τῆς περιτομῆς,
 ἐνήργησεν⁹ καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν 9
 χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς¹¹ καὶ
 Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι¹² εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν
 ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας,¹³ ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ
 ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομὴν: μόνον τῶν πτωχῶν 10
 ἵνα μνημονεύωμεν,¹⁴ ὃ καὶ ἐσπούδασα¹⁵ αὐτὸ τοῦτο
 ποιῆσαι.

¹ εἶκω, yield, give way. ² ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ³ διαμένω, remain, continue. ⁴ ὅποιος, what sort of, what kind of. ⁵ διαφέρω, differ, carry through. ⁶ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ⁷ τοῦναντίον, on the contrary. ⁸ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁹ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁰ ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ¹¹ Κηφᾶς, ᾱ, ὁ, Cephas. ¹² στυλος, ου, ὁ, pillar. ¹³ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ¹⁴ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁵ σπουδάζω, hasten, be eager.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,¹ κατὰ πρόσωπον 11
 αὐτῷ ἀντέστην,² ὅτι κατεγνωσμένος³ ἦν. Πρὸ τοῦ γὰρ 12
 ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν
 συνήσθιεν:⁴ ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν⁵ καὶ ἀφώριζεν⁶
 ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. Καὶ 13
 συνυπεκρίθησαν⁷ αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε
 καὶ Βαρνάβας συναπήχθη⁸ αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.⁹ Ἄλλ’ 14
 ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν¹⁰ πρὸς τὴν ἀλήθειαν
 τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων,
 Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς¹¹ ζῆς καὶ οὐκ
 Ἰουδαϊκῶς,¹² τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις¹³ Ἰουδαῖζειν;¹⁴ 15
 Ἡμεῖς φύσει¹⁵ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, 16
 εἰδότες ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου,
 ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς
 χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεῦσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ
 πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου: διότι¹⁶ οὐ

¹ Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ² ἀντίστημι, resist, oppose. ³ καταγινώσκω, condemn, blame. ⁴ συνεσθίω, eat with. ⁵ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ⁶ ἀφορίζω, separate, set apart. ⁷ συνυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ⁸ συναπάγω, lead away with, condescend to. ⁹ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ¹⁰ ὀρθοποδεῖν, walk straight, act rightly. ¹¹ ἐθνικῶς, as a Gentile. ¹² Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ¹³ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁴ Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ¹⁵ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁶ διότι, because, on this account.

δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, 17

ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ

αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα¹ χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος;

Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα,² ταῦτα πάλιν 18

οἰκοδομῶ, παραβάτην³ ἑμαυτὸν συνίστημι.⁴ Ἐγὼ γὰρ 19

διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῶ ζήσω. Χριστῷ 20

συνεσταύρωμαι.⁵ ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ

χριστός: ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ

τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος

ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. Οὐκ ἀθετῶ⁶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ 21

γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν⁷

ἀπέθανεν.

Ὡς⁸ ἀνόητοι⁹ Γαλάται,¹⁰ τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν¹¹ τῇ 3

ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς

χριστὸς προεγράφη¹² ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; Τοῦτο 2

¹ ἄρα, so? (introduces a question). ² καταλύω, destroy, lodge. ³ παραβάτης, ου, ό, transgressor. ⁴ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ⁵ συσταυρόω, crucify together with. ⁶ ἀθετέω, reject, annul. ⁷ δωρεάν, without cost, without cause. ⁸ ὦ, Oh! omega. ⁹ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁰ Γαλάτης, ου, ό, Galatian. ¹¹ βάσκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ¹² προγράφω, write before, write previously.

μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ
 πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς¹ πίστεως; Οὕτως ἀνόητοί 3
 ἐστε; Ἐναρξάμενοι³ πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε⁴
 ; Τοσαῦτα⁵ ἐπάθετε εἰκῇ;⁶ Εἶγε⁷ καὶ εἰκῇ.⁶ Ὁ οὖν 4
 ἐπιχορηγῶν⁸ ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν⁹ δυνάμεις ἐν
 ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς¹ πίστεως; Καθὼς 6
 Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
 δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί 7
 εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα¹⁰ δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ 8
 πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευνγγελίσατο¹¹ τῷ
 Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται¹² ἐν σοὶ πάντα τὰ
 ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ 9
 Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ 10
 κατάραν¹³ εἰσίν: γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος¹⁴ πᾶς
 ὃς οὐκ ἐμμένει¹⁵ ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ
 βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ 11

¹ ἀκοή, ἦς, ἦ, hearing, report. ² ἀνόητος, foolish, thoughtless. ³ ἐνάρχουμαι, begin. ⁴ ἐπιτελέω, complete, perform. ⁵ τοσούτος, so great, so much. ⁶ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ⁷ εἶγε, if indeed, seeing that. ⁸ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ⁹ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁰ προοράω, see before, foresee. ¹¹ προευνγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ¹² ἐνευλογέω, bless. ¹³ κατάρα, ας, ἦ, curse, cursing. ¹⁴ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ¹⁵ ἐμμένω, persevere, remain (in).

οὐδείς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον:¹ ὅτι Ὁ δίκαιος
 ἐκ πίστεως ζήσεται: ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, 12
 ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 13
 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν² ἐκ τῆς κατάρας³ τοῦ νόμου,
 γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα:³ γέγραπται γάρ,
 Ἐπικατάρatos⁴ πᾶς ὁ κρεμάμενος⁵ ἐπὶ ξύλου: ⁶ἵνα εἰς 14
 τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία⁷ τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ
 Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν
 διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω: ὅμως⁸ ἀνθρώπου 15
 κεκυρωμένην⁹ διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ¹⁰ ἢ
 ἐπιδιατάσσεται.¹¹ Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ 16
 ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ
 τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός, Καὶ
 τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, 17

¹ δῆλος, clear, evident. ² ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ³ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ⁴ ἐπικατάρatos, cursed, accursed. ⁵ κρεμάννυμι, hang, hang up. ⁶ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ⁷ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ⁸ ὅμως, yet, nevertheless. ⁹ κυρώω, confirm, ratify. ¹⁰ ἀθετέω, reject, annul. ¹¹ ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision.

διαθήκην προκεκυρωμένην¹ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν
ὁ μετὰ ἑτη τετρακόσια² καὶ τριάκοντα³ γεγονὼς νόμος
οὐκ ἀκυροί,⁴ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ 18
γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,⁵ οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας:
τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται⁶ ὁ θεός. Τί 19
οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων⁷ χάριν⁸ προσετέθη,⁹
ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπηγγέλται,¹⁰ διαταγεῖς¹¹ δι'
ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.¹² Ὁ δὲ μεσίτης¹² ἐνὸς οὐκ 20
ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν 21
ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη
νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,¹³ ὄντως¹⁴ ἂν ἐκ νόμου
ἦν ἡ δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν¹⁵ ἡ γραφὴ τὰ 22
πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως
Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

¹ προκυρώω, ratify in advance, establish before. ² τετρακόσιοι, four hundred, 400. ³ τριάκοντα, thirty, 30. ⁴ ἀκυρόω, revoke, invalidate. ⁵ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁶ χαρίζομαι, give freely, forgive. ⁷ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁸ χάριν, in favor of, for the pleasure of. ⁹ προστίθημι, add, add to. ¹⁰ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹¹ διατάσσω, command, give orders to. ¹² μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹³ ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹⁴ ὄντως, really, indeed. ¹⁵ συγκλείω, shut, enclose.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἔφρουρούμεθα, 23

συγκεκλεισμένοι² εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν

ἀποκαλυφθῆναι. Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς³ ἡμῶν 24

γένονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. 25

Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν³

ἔσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστὲ διὰ τῆς πίστεως ἐν 26

χριστῷ Ἰησοῦ. Ὅσοι γὰρ εἰς χριστόν ἐβαπτίσθητε, 27

χριστόν ἐνεδύσασθε. Οὐκ ἔνι⁴ Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, 28

οὐκ ἔνι⁴ δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,⁵ οὐκ ἔνι⁴ ἄρσεν⁶ καὶ

θῆλυ·⁷ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ 29

δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ

κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.⁸

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος⁸ νήπιός⁹ ἐστιν, 4

οὐδὲν διαφέρει¹⁰ δούλου, κύριος πάντων ὧν· ἀλλὰ ὑπὸ 2

ἐπιτρόπους¹¹ ἐστὶν καὶ οἰκονόμους,¹² ἄχρι τῆς

¹ φρουρέω, guard, protect. ² συγκλείω, shut, enclose. ³ παιδαγωγός, οὐ, ό, tutor, guardian. ⁴ ἐνι, there is in, is present.

⁵ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁶ ἄρσεν, male. ⁷ θῆλυς, female, woman. ⁸ κληρονόμος, ου, ό, heir,

inheritor. ⁹ νήπιος, infant, child. ¹⁰ διαφέρω, differ, carry through. ¹¹ ἐπίτροπος, ου, ό, guardian, steward. ¹²

οἰκονόμος, ου, ό, manager, steward.

προθεσμίᾱς¹ τοῦ πατρὸς. Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν 3
 νήπιοι,² ὑπὸ τὰ στοιχεῖα³ τοῦ κόσμου ἤμεν
 δεδουλωμένοι·⁴ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα⁵ τοῦ χρόνου, 4
 ἐξαπέστειλεν⁶ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ
 γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον 5
 ἐξαγοράσῃ,⁷ ἵνα τὴν υἰοθεσίαν⁸ ἀπολάβωμεν.⁹ Ὅτι δέ 6
 ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν⁶ ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. 7
 Ὡστε οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ
 κληρονόμος¹⁰ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ 8
 φύσει¹¹ οὖσιν θεοῖς· νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ 9
 γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ
 ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,³ οἷς πάλιν ἄνωθεν¹²
 δουλεύειν θέλετε· Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,¹³ καὶ μῆνας, 10

¹ προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ² νήπιος, infant, child. ³ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements.

⁴ δουλώω, enslave, bring under subjection. ⁵ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁶ ἐξαποστέλλω, send forth. ⁷

ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ⁸ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ⁹ ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ¹⁰

κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ¹¹ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹² ἄνωθεν, from above, again. ¹³

παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ¹⁴ μῆν, ὁ, month, certainly.

καὶ καιροῦς, καὶ ἐνιαυτούς.¹ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως² 11

εἰκῇ³ κεκοπίακα⁴ εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι⁵ 12

ὑμῶν. Οὐδέν με ἡδικήσατε: οἶδατε δὲ ὅτι δι' 13

ἀσθένειαν⁶ τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ

πρότερον.⁷ Καὶ τὸν πειρασμόν⁸ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί 14

μου οὐκ ἐξουθενήσατε⁹ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,¹⁰ ἀλλ' ὡς

ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς 15

οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς¹¹ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι,

εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες¹² ἂν

ἐδῶκατέ μοι. Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων¹³ 16

ὑμῖν; Ζηλοῦσιν¹⁴ ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι¹⁵ 17

ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.¹⁴ Καλὸν δὲ τὸ 18

ζηλοῦσθαι¹⁴ ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ

παρεΐναι¹⁶ με πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία¹⁷ μου, οὗς πάλιν 19

¹ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ² μήπως, lest in any way, lest perhaps. ³ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ⁴ κοπίαω, toil, labor. ⁵ δέομαι, ask, request. ⁶ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁷ πρότερον, formerly, before. ⁸ πειρασμός, οὐ, ὁ, temptation, trial. ⁹ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁰ ἐκπτύω, disdain, loathe. ¹¹ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ¹² ἐξορύσσω, dig out, dig through. ¹³ ἀληθεύω, speak the truth, say. ¹⁴ ζηλόω, be zealous, am jealous. ¹⁵ ἐκκλείω, shut out, exclude. ¹⁶ παρειμι, be present, have arrived. ¹⁷ τεκνίον, ου, τό, little child.

ὠδίνω,¹ ἄχρι οὗ μορφωθῇ² χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἤθελον δὲ 20
 παρεῖναι³ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι⁴ τὴν φωνήν
 μου, ὅτι ἀποροῦμαι⁵ ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ 21
 ἀκούετε; Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: 22
 ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,⁶ καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.⁷ 23
 Ἄλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης⁶ κατὰ σάρκα γεγέννηται,
 ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας⁷ διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά 24
 ἐστὶν ἀλληγορούμενα:⁸ αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθήκαι:
 μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν⁹ γεννώσα, ἥτις
 ἐστὶν Ἄγαρ.¹⁰ Τὸ γὰρ Ἄγαρ¹⁰ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ 25
 Ἀραβίᾳ,¹¹ συστοιχεῖ¹² δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει
 δὲ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω¹³ Ἱερουσαλήμ 26
 ἐλευθέρη⁷ ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν: 27
 γέγραπται γάρ, Εὐφράνηθι,¹⁴ στεῖρα,¹⁵ ἥ οὐ τίκτουσα:

¹ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ² μορφώω, form, shape. ³ πάριμι, be present, have arrived. ⁴ ἀλλάσσω, change, alter. ⁵ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed. ⁶ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ⁷ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁸ ἀλληγορέω, speak allegorically. ⁹ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁰ Ἄγαρ, ἡ, Hagar. ¹¹ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ¹² συστοιχέω, correspond to. ¹³ ἄνω, up, above. ¹⁴ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ¹⁵ στεῖρος, barren. ¹⁶ τίκτω, give birth to, bear.

ῥήξον¹ καὶ βόησον,² ἢ οὐκ ὠδίνουσα:³ ὅτι πολλὰ τὰ
 τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 28
 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα
 ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεῖς 29
 ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί 30
 λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκη⁴ καὶ τὸν υἱὸν
 αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ⁵ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης⁴
 μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.⁶ Ἄρα, ἀδελφοί, οὐκ 31
 ἐσμέν παιδίσκης⁴ τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.⁶

Τῇ ἐλευθερίᾳ⁷ οὖν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσεν,⁸ 5
 στήκετε,⁹ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ¹⁰ δουλείας¹¹ ἐνέχεσθε.¹²

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,¹³ 2
 χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει.¹⁴ Μαρτύρομαι¹⁵ δὲ 3
 πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ,¹³ ὅτι ὀφειλέτης

¹ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ² βοάω, cry aloud, shout. ³ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ⁴ παιδίσκη, ἡ, maid, female servant. ⁵ κληρονομέω, inherit, obtain. ⁶ ἐλευθέρως, free, delivered from obligation. ⁷ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ⁸ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁹ στήκω, stand, stand fast. ¹⁰ ζυγός, οὐ, ὁ, yoke, heavy burden. ¹¹ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹² ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ¹³ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ¹⁴ ὠφελέω, profit, help. ¹⁵ μαρτύρομαι, affirm, testify. ¹⁶ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner.

ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ 4
 χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιούσθε: τῆς χάριτος
 ἐξεπέσατε.¹ Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα 5
 δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.² Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ 6
 οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία,³ ἀλλὰ
 πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.⁴ Ἐτρέχετε⁵ καλῶς: τίς 7
 ὑμᾶς ἐνέκοψεν⁶ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ 8
 πεισμονή⁷ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. Μικρὰ ζύμη⁸ 9
 ὅλον τὸ φύραμα⁹ ζυμοῖ.¹⁰ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν 10
 κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε: ὁ δὲ ταρασσών¹¹
 ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾔ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, 11
 εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα
 κατήργηται τὸ σκάνδαλον¹² τοῦ σταυροῦ. Ὅφελον¹³ 12
 καὶ ἀποκόψονται¹⁴ οἱ ἀναστατοῦντες¹⁵ ὑμᾶς.

¹ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ² ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ³ ἀκροβυστία, ας, ή, uncircumcision, foreskin. ⁴ ἐνεργέω, work, effect. ⁵ τρέχω, run, exercise myself. ⁶ ἐγκόπτω, impede, detain. ⁷ πεισμονή, ης, ή, persuasion, conviction. ⁸ ζύμη, ης, ή, leaven, ferment. ⁹ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ¹⁰ ζυμόω, leaven, ferment. ¹¹ ταρασσω, trouble, agitate. ¹² σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹³ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ¹⁴ ἀποκόπτω, cut off, smite. ¹⁵ ἀναστατόω, stir up, disturb.

Ἑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ¹ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ 13

τὴν ἐλευθερίαν¹ εἰς ἀφορμὴν² τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς

ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ 14

λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον³ σου

ὡς ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε⁴ καὶ κατεσθίετε,⁵ 15

βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῇτε.⁶

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς 16

οὐ μὴ τελέσητε. Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ⁷ κατὰ τοῦ 17

πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός: ταῦτα δὲ

ἀντίκειται⁸ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂν θέλητε, ταῦτα

ποιῇτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 18

Φανερά⁹ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν

μοιχεία,¹⁰ πορνεία, ἀκαθαρσία,¹¹ ἀσέλγεια,¹² 20

εἰδωλολατρεία,¹³ φαρμακεία,¹⁴ ἔχθραι,¹⁵ ἔρεις,¹⁶ ζῆλοι,¹⁷

θυμοί,¹⁸ ἐριθείαι,¹⁹ διχοστασίαι,²⁰ αἵρέσεις,²¹ φθόνοι,²² 21

¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ² ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ³ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁴ δάκνω, bite, backbite. ⁵ κατεσθίω, eat up, devour. ⁶ ἀναλίσκω, destroy, consume. ⁷ ἐπιθυμέω, desire, long for. ⁸ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ⁹ φανερός, manifest, apparent. ¹⁰ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ¹¹ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹² ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ¹³ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ¹⁴ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ¹⁵ ἔχθραι, ας, ἡ, enmity, hostility. ¹⁶ ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹⁷ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ¹⁸ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹⁹ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ²⁰ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ²¹ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ²² φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge.

φόνοι,¹ μέθαι,² κῶμοι,³ καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ
 προλέγω⁴ ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,⁴ ὅτι οἱ τὰ
 τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ
 κληρονομήσουσιν.⁵ Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστίν 22
 ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,⁶ χρηστότης,⁷
 ἀγαθωσύνη,⁸ πίστις, πραότης,⁹ ἐγκράτεια:¹⁰ κατὰ τῶν 23
 τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν 24
 σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν¹¹ καὶ ταῖς
 ἐπιθυμίαις.

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχώμεν.¹² Μὴ 25
 γινώμεθα κενόδοξοι,¹³ ἀλλήλους προκαλούμενοι,¹⁴
 ἀλλήλοις φθονοῦντες.¹⁵

¹ φόνος, ου, ό, murder, slaughter. ² μέθη, ης, ή, drunkenness. ³ κῶμος, ου, ό, excessive feasting, carousing. ⁴ προλέγω, say beforehand, forewarn. ⁵ κληρονομέω, inherit, obtain. ⁶ μακροθυμία, ας, ή, long-suffering, patience. ⁷ χρηστότης, ητος, ή, goodness, kindness. ⁸ ἀγαθωσύνη, ης, ή, goodness. ⁹ πραΰτης, mildness, gentleness. ¹⁰ ἐγκράτεια, ας, ή, mastery, self-control. ¹¹ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹² στοιχώω, walk orderly, follow. ¹³ κενόδοξας, vainglorious. ¹⁴ προκαλέομαι, provoke, challenge. ¹⁵ φθονέω, envy, be jealous.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ¹ ἄνθρωπος ἐν τινι **6**

παραπτώματι,² ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε³ τὸν

τοιούτον ἐν πνεύματι πραότητος,⁴ σκοπῶν⁵ σεαυτὸν

μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἀλλήλων τὰ βάρη⁶ βαστάζετε, **2**

καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε⁷ τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. Εἰ **3**

γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ:⁸ **4**

τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω⁹ ἕκαστος, καὶ τότε εἰς

ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα¹⁰ ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν

ἕτερον. Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον¹¹ βαστάσει. **5**

Κοινωνεῖτω¹² δὲ ὁ κατηχούμενος¹³ τὸν λόγον τῷ **6**

κατηχούντι¹³ ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ **7**

μυκτηρίζεται:¹⁴ ὁ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο

καὶ θερίσει.¹⁵ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ **8**

τῆς σαρκὸς θερίσει¹⁵ φθοράν:¹⁶ ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ

πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει¹⁵ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ **9**

¹ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ² παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ³ καταρτίζω, mend, fit. ⁴ πραΰτης, mildness, gentleness. ⁵ σκοπέω, look at, contemplate. ⁶ βάρος, ους, τό, burden, weight. ⁷ ἀναπληρώω, fill up, fulfill. ⁸ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ¹¹ φορτίον, ου, τό, burden, load. ¹² κοινωνέω, have a share of, share. ¹³ κατηγέω, teach by word of mouth. ¹⁴ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ¹⁵ θερίζω, reap, gather. ¹⁶ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption.

δὲ καλὸν ποιῶντες μὴ ἐκκακῶμεν·¹ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ
 θερίσομεν,² μὴ ἐκλυόμενοι.³ Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν 10
 ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα
 δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους⁵ τῆς πίστεως.

Ἵδετε πηλίκους⁶ ὑμῖν γράμμασιν⁷ ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. 11
 Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι⁸ ἐν σαρκί, οὗτοι
 ἀναγκάζουσιν⁹ ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,¹⁰ μόνον ἵνα μὴ τῷ
 σταυρῷ τοῦ χριστοῦ διώκωνται. Οὐδὲ γὰρ οἱ 13
 περιτετμημένοι¹⁰ αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ
 θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,¹⁰ ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ¹¹
 σαρκὶ καυχῇσωνται. Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ 14
 μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ: δι'
 οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται, καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ 15
 χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε
 ἀκροβυστία,¹² ἀλλὰ καινὴ κτίσις.¹³ Καὶ ὅσοι τῷ 16

¹ ἐκκακέω, am faint, am weary. ² θερίζω, reap, gather. ³ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ⁴ μάλιστα, especially, most of all. ⁵ οἰκεῖος, ου, ὁ, household, members of the household. ⁶ πηλίκος, how large, how great. ⁷ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁸ εὐπροσωπέω, make a good showing. ⁹ ἀναγκάζω, force, compel. ¹⁰ περιτέμνω, circumcise, circumcise. ¹¹ ὑμέτερος, your. ¹² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹³ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature.

κανόνι¹ τούτῳ στοιχήσουσιν,² εἰρήνην ἐπ' αὐτούς, καὶ

ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους³ μοι μηδεὶς παρεχέτω·⁴ ἐγὼ γὰρ τὰ 17

στίγματα⁵ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου

βαστάζω.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ 18

πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ κανών, όνος, ό, rule, standard. ² στοιχέω, walk orderly, follow. ³ κόπος, ου, ό, labor, trouble. ⁴ παρέχω, offer, afford.

⁵ στίγμα, τος, τό, mark, brand.